

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta
Ústav dějin křesťanského umění
Církevní a obecné dějiny české

Adolf Kubička

**Vznik a působení Církve československé v katolické
farnosti Přerov nad Labem v letech 1919 - 1924**

bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D.

2007

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl vyjádřit své poděkování níže uvedeným osobám, za jejich pomoc a odborné rady při sestavování této práce.

Vedoucímu bakalářské práce PhDr. Tomáši Petráčkovi Ph.D.

Ředitelce Státního okresního archivu v Kolíně Mgr. Zuzaně Miškovské.

Farářce CČH v Přerově n. L. Mgr. Haně Benešové.

Katolickému faráři v Přerově n. L. Lubomíru Neugebauerovi.

Řediteli Regionálního muzea v Kolíně Dr. Daliboru Hoblovi.

Pracovníci oddělení historie Regionálního muzea v Kolíně Mgr. Lence Procházkové.

Katolickému faráři v Čelákovcích Richardu Scheuchovi.

Paní Dagmar Uhrové, dceři čsl. faráře Václava Káry.

PROHLÁŠENÍ

Čestně prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a v seznamu pramenů a literatury uvedl veškeré informační zdroje, kterých jsem použil.

V Českém Brodě dne 26.2.2007

Adolf Kubička

OBSAH

1. ÚVOD	
1.1. Cíl práce	Str. 4
1.2. Metodologie	Str. 4
1.3. Zpracování tématu	Str. 4
1.4. Použití pramenů	Str. 5
2. FARNOST PŘEROV NAD LABEM NA POČÁTKU DVACÁTÉHO STOLETÍ.	
2.1. Farnost Přerov nad Labem obecně.	Str. 7
2.2. Farnost Přerov nad Labem z hlediska církevního v době před náboženským rozkolem.	Str. 7
3. OSOBNOST VÁCLAVA KÁRY, PRVOFARÁŘE CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ V PŘEROVĚ NAD LABEM A SEMICÍCH.	
3.1. Původ, vzdělání a působení Václava Káry jako katolického duchovního.	Str. 8
3.2. Osobnostní a charakterové rysy Václava Káry a jeho vztahy s farníky.	Str. 9
3.3. Příčiny odpadu Václava Káry od římskokatolické církve.	Str. 10
3.4. Působení Václava Káry při vzniku a následném rozvoji Církve československé na Přerovsku a Českobrodsku v letech 1920 až 1924.	Str. 13
4. NÁBOŽENSKÝ ROZKOL VE FARNOSTI	Str. 16
5. BOJ ZA OBNOVENÍ KATOLICKÉ FARNOSTI	
5.1. Působení katolického administrátora Františka Blaťáka.	Str. 18
5.2. Působení katolického administrátora a pozdějšího faráře Františka Samka.	Str. 24
5.2.1. Spory o přerovský a semický kostel a faru.	Str. 24
5.2.2. Náboženské nepokoje v Přerově nad Labem.	Str. 33
5.2.3. Spory o hrobnictví v Přerově nad Labem.	Str. 40
6. ZVONĚNÍ NA POHŘBECH NEKATOLÍKŮ.	Str. 42
7. ZÁVĚR	Str. 47
8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	Str. 49
9. SEZNAM PŘÍLOH.	Str. 50

1. ÚVOD

1.1 Cíl práce.

Problematiku odštěpení části věřících i duchovních od katolické církve a následující vznik Církve československé v prvních letech samostatného Československa popisuje mnoho různých prací. Z hlediska celostátního byl problém popsán z mnoha úhlů pohledu, a to jak ze strany obou dotčených církví, tak i nezávislých autorů. Z tohoto důvodu by práce na toto téma mohla stěží přinést něco zásadně nového. Na druhé straně, z pohledu regionálního, bylo toto téma zpracováno pouze zčásti. Proto je cílem této mé práce popsat výše zmíněné téma z hlediska regionu Českobrodsko.

1.2 Metodologie.

Shromážděním fotokopíí archivních dokumentů týkajících se celého bývalého politického okresu Český Brod od roku 1918 až do roku 1930 (bezmála 500 stran dokumentů) jsem zjistil, že dané podklady (pokud se ještě doplní další literaturou) po zpracování vystačí na práci o rozsahu nejméně 200 stran.

Proto jsem se rozhodl, vázán požadovaným rozsahem bakalářské práce, omezit se pouze na tehdejší farnost v Přerově nad Labem, která zahrnovala i sousedící Semice. Tamější náboženská obec čsl. byla první, která na Českobrodsku vznikla. Došlo zde k největším problémům a střetům mezi katolickou a čsl. církví z hlediska tehdejšího politického okresu.

Po prostudování podkladů jsem zjistil, že toto téma dosud nebylo nikým zpracováno. K tomuto závěru jsem dospěl po prostudování dostupné bibliografie, fondů Okresního muzea v Kolíně, Městského muzea v Českém Brodě a pátrání prostřednictvím internetu. Také sdělení ředitelky Státního okresního archivu Mgr. Zuzany Miškovské, že v tomto archivu dosud nikdo neprováděl bádání týkající se této problematiky podpořilo moje předpoklady.

Cílem bakalářské práce se tedy stalo popsání okolností a událostí spojených se vznikem Církve československé ve farnosti Přerov nad Labem ve vztahu k církvi katolické.

Zaměřil jsem se na období mezi lety 1919 až 1924, protože v této době došlo k nejzásadnějším událostem, které se dotýkaly samotné podstaty fungování obou církví ve zmíněné farnosti.

Práci doplňuji problematikou zvonění na pohřbech nekatolíků v rámci celého tehdejšího politického okresu. Bezprostředně se týkala jak Církve československé a míst, ve kterých působil prvofarář této církve, ale přímo i tehdejšího přerovského katolického faráře. Dalším důvodem je skutečnost, že úřední řešení daného problému bylo z celostátního hlediska v tehdejší době ojedinělé.

1.3 Zpracování tématu.

Vlastní práce spočívala nejprve v prostudování shromážděných podkladů z archivních

dokumentů, jejich roztrídění na jednotlivá podtémata, následné písemné zpracování a v doplnění jinými materiály. Práce je doplněna materiály ze strany církve katolické a československé, tak i nezávislých zdrojů pro zachování objektivitu. (Farní kroniky, knižní literatura, soudobý tisk, osobní svědectví.)

Tímto způsobem vznikly samostatné kapitoly a podkapitoly, které byly následně seřazeny do celku a upraveny, aby na sebe navazovaly.

Řazení kapitol v autorské části bylo uzpůsobeno tak, aby odpovídalo časové posloupnosti událostí a působení jednotlivých farářů. Z tohoto důvodu je jako první uvedena kapitola, která se věnuje místopisu a době před náboženským rozkolem.

Následuje kapitola popisující osobu Václava Káry, jako hlavního protagonisty náboženského rozkolu a v mnohém objasní následné události.

Další kapitola popisuje vlastní náboženský rozkol.

Popis boje za obnovení katolické farnosti je rozdělen na dvě základní části: na dobu působení Františka Blatáka a Františka Samka. Období působení Františka Samka bylo nabito různorodými událostmi, proto nebylo možné ji pojmout z důvodu přehlednosti jako celek v plném rozsahu, ale rozdělit na jednotlivá témata.

Předposlední kapitola je věnována výše zmíněnému zvonění na pohřbech nekatolíků.

Autorská část končí závěrem.

1.4 Použití pramenů.

Literatura, týkající se přímo regionální problematiky řešené v práci, dle dostupných zjištění neexistuje. V textu je použita literatura, která problematiku řeší v obecné rovině, jako analogie k místním událostem, nebo v pasážích týkajících se jak regionu, tak i situací v tehdejší Československu.

Práce čerpá ze spisů tehdejší Okresní správy politické v Českém Brodě, dnes uložených ve Státním okresním archivu v Kolíně. Dokumenty byly ve všech případech signovány číslem spisu, avšak nelze v mnohých případech přesněji identifikovat jednotlivé přílohy, neboť jim chybí číslo jednací. V poznámkách pod čarou jsou tato čísla uvedena pouze tehdy, pokud jimi příloha byla označena. Pokud na příloze dokumentu číslo jednací nebylo vyznačeno, je odkaz označen pouze signaturou spisu.

Z bibliografických citací článků z regionálního týdeníku „Naše Hlasy“ jsou použity pouze ročníky 1921 až 1924, protože ročník 1920 se nedochoval. U těchto článků nebylo možno postupovat podle „Metodologických pokynů pro zpracování písemných prací na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze“ z níže uvedených důvodů:

- v tomto týdeníku nebývaly články v rubrice „Z kraje“ opatřeny jménem autora, ani názvem. Proto u citace článku z této rubriky je uveden název rubriky, název časopisu a číslo ve kterém byl článek uveřejněn;

- články umístěné v jiné části týdeníku byly opatřeny názvem, ale jméno autora opět nebylo uvedeno. Proto jsou v poznámkách pod čarou uvedeny názvy článků, název časopisu a číslo ve kterém byl článek uveřejněn.

V práci byly dále použity informace z farních kronik (Pamětních knih.) Jednalo se o.:

Duplicitní Kroniku katolické fary v Přerově n./L, kterou začal vést katolický administrátor František Blaťák po svém příchodu do farnosti, pravděpodobně proto, že oficiální katolická kronika byla v té době, včetně celého archivu, uložena na faře u čsl. faráře Káry. Jeho nástupce František Samek pokračoval v jejím vedení až do doby, kdy byla oficiální kronika navracena. Jedná se o svazek v kartonových deskách o rozměrech cca 213 x 145 x 17 mm s plátěným hřbetem. Zápisy jsou v ní pořizeny v období od dubna 1920 do srpna 1921 ale popisují události již od 18. prosince 1919.

Dalším z těchto zdrojů je oficiální Kronika farnosti Přerov nad Labem. Tento svazek o rozměrech cca 402 x 248 x 117 mm je vázána v kartonových deskách s koženými rohy a hřbetem. Obsahuje zápisy z let 1842 až 2006.

Posledním z těchto manuskriptů jsou Paměti náboženské obce církve československé v Přerově nad Labem. Svazek má rozměry cca 342 x 207 x 22 mm. Zápisy v něm počínají rokem 1920 a končí rokem 1967. Popisují události počínaje 28. říjnem 1918.

Při sestavování kapitoly „Farnost Přerov nad Labem na počátku dvacátého století“ se objevily značné mezery po použití dostupné literatury. Nebylo možno nalézt další literaturu, která by místopisně popisovala předmětné obce v období počátku 20. století. K dispozici nebyl z monografické literatury žádný zdroj, který by tyto mezery doplnil, i když literatura popisující jejich dřívější historii a pozdější dobu existuje. Z tohoto důvodu byla částečně použita (z hlediska řešeného tématu a hodnověrnosti práce v nepodstatných pasážích) parafráze a citace z textů uvedených na internetových stránkách: Oficiální stránky Přerova nad L. a Úřední e – deska obce Semice.

V případě kapitoly „Náboženský rozkol ve farnosti“a „Působení katolického administrátora Františka Blaťáka“ je použita jako hlavní zdroj duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem. Dalším pramenem jsou Paměti náboženské obce církve československé v Přerově nad Labem. Oba manuskripty popisují období, ke kterému neexistují žádné jiné zdroje.

V kapitole „Osobnost Václava Káry, prvofáře Církve československé v Přerově nad Labem a Semicích“ se objevily po zpracování dostupných materiálů opět značné mezery. Proto je tato kapitola doplněna osobním svědectvím jeho dcery Dagmar Uhrové. Pro potvrzení faktu jeho účasti na vzniku náboženské obce čsl. v Čelákovících byla použita citace textu Husova sboru v Čelákovících umístěná na oficiálním informačním portálu města Čelákovice.

2. FARNOST PŘEROV NAD LABEM NA POČÁTKU DVACÁTÉHO STOLETÍ.

2.1 Farnost Přerov nad Labem obecně.

Farnost Přerov nad Labem, ležící v tradiční zemědělské oblasti Polabí zahrnovala v uváděném období jak městečko Přerov, tak i nedalekou ves Semice.¹

Přestože Přerov byl již v roce 1499 povýšen Vladislavem II na městečko², jeho ráz zůstal až do dnešní doby vesnický.³

Za vlády Josefa II. vznikla severně od Přerovské hůry na panských pozemcích osada Nový Přerov, kde se usazovali převážně drobní chalupníci a hospodáři. Na žádost obce Starý Přerov povolilo tehdejší c. k. ministerstvo vnitra dne 3. 3. 1903 pro obce Starý a Nový Přerov společný název Přerov.⁴

V Semicích bylo a dosud je hlavní činností obyvatelstva zemědělství. Na rozvoj obce mělo rozhodující vliv pokrokové smýšlení soukromě hospodařících rolníků, kteří již na počátku minulého století pochopili význam vzdělávání a pokroku. Například v roce 1904 ustavili Vodní družstvo, čímž docílili postupně pomocí meliorací a umělého zavlažování zlepšení úrodnosti půdy a její bonity. Ve větší míře začali pěstovat výnosné plodiny, jako jsou rané brambory a některé druhy zeleniny. V období 1. republiky dosáhl rozkvět obce takového stupně, že jen málo obcí v Polabí se mohlo se Semicemi srovnávat.⁵

2.2 Farnost Přerov nad Labem z hlediska církevního v době před náboženským rozkolem.

V době, kdy započal náboženský rozkol, čítala Přerovská farnost 2028 katolíků z Přerova i Semic.⁶

Jako katolický duchovní správce od roku 1916 působil ve farnosti všeobecně oblíbený farář Václav Kára.⁷

Nemovitý majetek, který katolická církev ve farnosti vlastnila, nebo s ním disponovala zahrnoval farní kostel sv. Vojtěcha v Přerově, kapličku při silnici do Císařské Kuchyně,⁸ filiální kostel sv. Maří Magdaleny v Semicích⁹ a budovu č.p.64 s přílehlou zahradou v Přerově, která

¹ Srov. další kapitoly práce.

² Srov. KUČA Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 6. díl, Praha: Libri, 2004 str.165.

³ KUČA Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 6. díl, Praha: Libri, 2004, str.169.

⁴ Oficiální stránky Přerova nad Labem, http://www.prerovnl.cz_historie.html (24.2.2007)

⁵ Srov. Úřední e – deska obce Semice, <http://www.volny.cz/ou.semice/historie.htm> (24.2.2007).

⁶ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Přerově, str. 20.

⁷ Srov. kapitola Osobnost Václava Káry.

⁸ KUČA Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 6. díl, Praha: Libri, 2004 str.168.

⁹ Srov. Úřední e – deska obce Semice, <http://www.volny.cz/ou.semice/historie.htm> (24.2.2007).

sloužila jako fara.¹⁰

3. OSOBNOST VÁCLAVA KÁRY, PRVOFARÁŘE CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ V PŘEROVĚ NAD LABEM A SEMICÍCH.

3.1 Původ, vzdělání a působení Václava Káry jako katolického duchovního.

Václav Kára se narodil 12.října 1879 v Kočinách, politický okres Kralovice (u Plzně). Pocházel z rodiny středního rolníka Martina Káry. V rodině dominovala jeho matka Josefa, která byla silně věřící katoličkou. Rodina nebyla ani chudá, ani velmi bohatá. Měl tři sourozence, staršího bratra Antonína, který zdědil statek, asi o dvacet let mladšího bratra Aloise a sestru Josefínu.¹¹

Absolvoval reálné gymnasium v Klatovech. Na přání své matky po maturitě, v letech 1899 až 1903, studoval na Karlo - Ferdinandově univerzitě v Praze teologickou fakultu, kterou ukončil s výborným prospěchem. V nouzi, po výstupu z katolické církve začal studovat v roce 1921 práva, která nedokončil, pro svou značnou vytíženost při formování Církve československé. Z cizích jazyků uměl perfektně německy a rusky, dále latinsky, řecky a hebrejsky.¹²

Václav Kára byl na kněze vysvěcen v Praze 28. června 1903 a jako novokněz byl ustanoven výpomocným kaplanem v Brandýse n. L. Zde působil od 22. října 1903 do 15. ledna 1904, kdy byl poslán jako kaplan na faru do Středokluk. Ve Středoklukách pobyl do 27. září 1904, kdy byl ustanoven kaplanem v Dejšíně u Plzně. V Dejšíně zůstal do 15. srpna 1905, kdy byl ustanoven osobním kaplanem v Dřevčicích. Z Dřevčic se pak 1.1.1911 navrácí do Brandýsa jako audliánský beneficiát.¹³

Nedaleko od Brandýsa nad Labem leží městyš Přerov nad Labem. V roce 1916 byl dosavadní farář v Přerově nad Labem Josef Ptáček jmenován arcibiskupským vikářem ve Svémyslicích. Kardinál Lev Skrbenský – pražský arcibiskup presentoval (navrhl na úřad) na uprázdněnou faru v Přerově dosavadního kaplana z Brandýsa n.L. Václava Káru, který byl na faru investován 1. května 1916. Do úřadu faráře byl slavnostně instalován v neděli dne 4.července 1916 „vysoce důstojným kníž. arcib. arciknězem a vikářem českobrodským Josefem Kebrlem.“ Stalo se tak za přítomnosti brandýského vikáře Jana Nepomuka Matouše a c.k. českobrodského okresního hejtmána Chotase. Přítomno bylo také velké množství místního obyvatelstva.¹⁴

¹⁰ Srov. kapitola Spory o přerovský a semický kostel a faru.

¹¹ Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

¹² Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

¹³ Oficiální Kronika farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Čelákovcích, str.84.

¹⁴ Oficiální Kronika farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Čelákovcích, str.85.

Jako katolický farář působil Václav Kára v Přerově nad Labem a Semicích do roku 1920, kdy přestoupil spolu s většinou farníků do tehdy nově vznikuvší Církve československé.¹⁵

3.2 Osobnostní a charakterové rysy Václava Káry a jeho vztahy s farníky.

Ve své nové funkci faráře si brzy získal srdce většiny farníků a stal se velice oblíbeným. O tom svědčí i svědectví jeho pozdějšího ideového odpůrce, katolického faráře Františka Blaťáka, který ve farní kronice uvádí: „Faráře Káru měli celkem všichni dost rádi, protože byl výborným kazatelem a veselým pánem, uměl s každým promluvit a se pobavit.“¹⁶

Károva dcera Dagmar Uhrová toto Blaťákovo hodnocení potvrzuje ve svém osobním svědectví slovy: „Byl velice svědomitý. Dovedl si u každého zjednat respekt, přitom byl laskavý. Dovedl poradit. Každý se na něj obracel s prosbou o pomoc, nebo radu. I v době, kdy sám měl bídu, vždycky pamatoval na druhé. Často na něj při jeho cestách čekali i lidé, kteří žádali o radu, nebo se s ním chtěli alespoň pobavit.“¹⁷

Z dalších dokumentů je také patrný jeho hezký vztah k dětem a dětí k němu. Děti ho opravdu milovaly. Páter Blaťák to komentuje slovy: „Dítkám nic se nedivím, jsou na p. Káru zvyklí, znají ho, on je k nim vlídný, laskavý, milý, žertovný, Inou k němu, ...nevidí na něm nic, co by je odpuzovalo.“¹⁸ Pro děti měl vždycky v kapse i nějaké bonbóny, ty dětem kupoval, i když sám měl bídu. Pokud měl někde vyučovat náboženství, tak na něj děti čekaly před vesnicí a doprovázely ho do školy. Při výuce náboženství neseděly v lavicích, ale kolem něho na stupínku, jenom aby se ho mohly dotknout. Za ministranty si bral zásadně děti z chudých rodin, aby jejich rodinám alespoň trochu přilepšil odměnou, kterou ministranti dostávali.¹⁹

Václav Kára se také jeví jako člověk poměrně umírněný, střizlivě uvažující a čestný. O tom svědčí ta skutečnost, že i v době, kdy již působil jako farář československé církve v Přerově a mezi tamější náboženskou obcí a katolíky panovalo nepřátelství, tak se vždy snažil s katolíky rozumně dohodnout. Když toto nepřátelství hrozilo přerůst v otevřené násilí, vždy působil na své přívržence tak, aby se situace uklidnila. O této skutečnosti svědčí mnoho úředních dokumentů, novinových článků a zápisů v katolické kronice.²⁰

Jak vyplývá z duplicitní katolické kroniky, když v Přerově působil jako katolický farář P.Blaťák, téměř vždy se s Václavem Károu ve sporných otázkách spolu domluvili, a nikdy nedošlo ani z jeho, ani Blaťákovy strany k porušení ústní dohody o vzájemné toleranci a spolužívání kostelů, což nelze říci o době, kdy v Přerově působil Blaťákův nástupce František

¹⁵ Srov.kapitola Náboženský rozkol ve farnosti.

¹⁶ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na fáře v Přerově, str.3.

¹⁷ Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

¹⁸ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na fáře v Přerově, str.23.

¹⁹ Srov. Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

²⁰ Srov. kapitola Náboženské nepokoje v Přerově.

Samek.²¹

O Kárově osobní a občanské statečnosti vypovídá to, že se za II. světové války zapojil aktivně do odboje. Ukrývali a živili spolu s manželkou parašutisty z Anglie. Před dcerami, které v té době byly mimo domov na studiích to tajili. Václav Kára taky několika lidem zachránil život tím, že jim ve spolupráci s jedním pražským farářem vystavoval falešné křestní listy. Gestapo u nich také dělalo domovní prohlídky ale naštěstí nikdy na nic nepřišli. Po válce mu za to jedna rodina poděkovala v rozhlase.²²

3.3 Příčiny odpadu Václava Káry od římskokatolické církve.

Václav Kára byl, jako kněz, zřejmě členem reformní Jednoty katolického duchovenstva. Sám se o tom nikde výslovně nezmiňuje, ale z textu úvodu Paměti náboženské obce církve československé v Přerově nad Labem str.1 až 6 to nepřímo vyplývá.²³ Také na základě níže uvedeného místa sňatků a osob, které se církevní i světské svatby Václava Káry účastnily, lze usuzovat, že Václav Kára byl členem reformního kněžského hnutí, nebo přinejmenším byl v kontaktu s tou jeho částí, která se angažovala při vzniku nové církve.

Pro tento fakt dále svědčí i zápis ve farní kronice, který o jednom osobním rozhovoru s Károu uvádí katolický duchovní Blatňák. V kronice píše, že si Kára posteskl proto, „... že je nad jednáním Jednoty katolického duchovenstva a zvláště Kroihera, zejména nad schůzí z 5. srpna nejvýš roztrpčen. Je prý to pouhý nectný podvod. Kroiher prý jen balamutí kněze i lid. Navenek chce platit za katolického kněze, a zatím jedná jako československý odpadlík. Zejména tím, že trvá urputně na reformách Svatou Stolicí tak rozhodně zamítnutých. Pan Kára shoduje se v těch věcech úplně s mým úsudkem. Stěžoval si mi též trpce na Kroihera. Kroiher prý jej takovým násilím nutil k ženění a k odpadu, nastrčil jej jako pokusného králíka a když pak viděl, že odpadlíci přece ještě nemají na růžích ustláno couvnul, ...“²⁴

Důvodem, nebo alespoň jedním z přímo rozhodujících faktorů, působících při Kárově rozhodnutí pro vystoupení z katolické církve a stát se farářem nově formované církve jako jeden z prvních však zřejmě nebylo jeho členství v reformním hnutí, ale skutečnost, že jeho budoucí manželka byla těhotná a proto se s ní oženil. Pro tuto okolnost svědčí i fakt, že se oženil dne 18. prosince 1919 a dcera Jarmila se narodila 7. května 1920, tedy cca 5 ½ měsíce po svatbě.²⁵ Dalšími fakty, podporujícími tuto hypotézu, je skutečnost, že ke svatbě došlo ještě před

²¹ Srov. s kapitolami Náboženský rozkol ve farnosti, Spory o přerovský a semický kostel a faru, Náboženské nepokoje v Přerově.

²² Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

²³ Paměti náboženské obce církve československé v Přerově nad Labem str.1 až 6.

²⁴ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Přerově, str.67.

²⁵ Srov. Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

formálním vyhlášením nové církve a níže uvedený zápis v katolické kronice.

P. Blaták totiž v katolické kronice zmiňuje v souvislosti s předvoláním Káry k církevnímu soudu jejich vzájemný rozhovor o Kárově odpadu: „Má ke mně úctu, uzná mé důvody, dá mi ve všem za pravdu, srovnáme se při všech i nejrafinovanějších námitkách, ale konec konců, rozbije se vždy všechno o to jediné úskalí: bez ženy nemohu žít.“²⁶

Za svého působení v Dřevčicích a později v Brandýse n.L. se Kára seznámil se svou budoucí manželkou Marií Hanušovou. Ta pracovala na faře v Brandýse nad Labem jako farská hospodyně. Na této faře v Brandýse bydleli společně duchovní nejen z Brandýsa, ale i z nedalekých Dřevčic, tudíž i sám Václav Kára jako kaplan.²⁷

Manželka Václava Káry se narodila 6. července 1879 v Žerčicích, politický okres Mladá Boleslav, jako dcera chudého koláře. Přestože měla ve škole výborný prospěch, vyučila se kuchařkou a pak pracovala jako farská hospodyně na faře v Brandýse nad Labem. Setkávali se i poté, co byl v roce 1916 ustanoven za faráře v Přerově nad Labem.

Z tohoto místa ji (zřejmě kvůli tomu, že byla v jiném stavu) vyhnali. Poté, do svatby bydlela někde v Praze. Václav Kára byl postaven před problém, kde a jak právoplatně uzavřít sňatek i v situaci, kdy byl dosud katolickým knězem. Situaci vyřešil tím, že sňatek uzavřel v Praze – Nuslích,²⁸ které v té době byly živým střediskem nově se utvářející církve československé, zásluhou faráře Karla Jandy a kněží Martina Zemana a Arnošta Šimčíka, člena řádu křížovníků.²⁹ V Nuslích snoubence církevně oddal katecheta Matyáš. Poté manželé uzavřeli ještě občanský sňatek na Staroměstské radnici v Praze. Jedním ze svědků při občanském sňatku byl katecheta Václav Peer,³⁰ který byl mj. jedním z koncelebrantů české mše v pražském chrámu sv. Mikuláše dne 11. ledna 1920. Při této mši došlo k „Prohlášení církve československé.“³¹

V manželství se Václavu Károvi narodily dvě dcery. Starší Jarmila se narodila 7.5.1920. Byla zemědělskou inženýrkou, pracovala na Ministerstvu zemědělství. Mladší Dagmar se narodila 1.4.1922, vystudovala pedagogiku a nástavbové studium biologie. Poté 40 let pracovala jako učitelka.³²

Z výše uvedeného vyplývá, že pokud by Kára trval na setrvání v (podle tehdejšího Kánonu církevního práva z r.1917) církevně neplatném manželství (a on na něm trval pevně), nemohl by zůstat nadále katolickým knězem. Je tedy nasnadě, že vznik Církve československé umožnil Václavu Károvi pokračovat v jeho práci faráře, ale nyní již jako její duchovní správce.

Protože se Károva svatba a agitační činnost ve prospěch nové církve setkala u části

²⁶ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Přerově, str.56.

²⁷ Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

²⁸ Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

²⁹ V. KADEŘÁVEK – Z. TRTÍK: Život a víra ThDr. Karla Farského, Praha: Blahoslav, 1982. str. 52.

³⁰ Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

³¹ Srov. V. KADEŘÁVEK – Z. TRTÍK: Život a víra ThDr. Karla Farského, Praha: Blahoslav, 1982. str. 49.

³² Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

dosavadních přerovských katolíků s nesouhlasem, odeslali již 5. ledna 1920 přerovští katolíci Arcibiskupské konsistoři stížnost na jeho jednání. Následná Károva audience u pražského arcibiskupa Kordače v polovině února 1920 způsobila definitivní rozhod Václava Káry s katolickou církví a ve svém důsledku i rychlý přestup větší části obyvatelstva Přerova n.L. a prakticky všech obyvatel Semic k Církvi československé.³³

Kárův odpad od římskokatolické církve poznamenal i jeho rodinné vztahy. Byl totiž příčinou naprostého a definitivního rozchodu s jeho matkou a rodinou. Jeho dcera k tomu uvádí: „Po tatínkově přestupu k čsl. církvi na něj rodina pod vlivem matky zanevřela a přerušila s ním veškeré styky. Ani na rodinné události (pohřby, svatby atd.) ho nezvali.“³⁴

Od konce července 1920 přestal Kára pobírat plat katolického duchovního. Páter Blat'ák o tom píše: „Republika československá, jak se zdá, považuje p. V.Káru za katolického faráře až do dne, kdy byl církevním soudem odsouzen a degradován t.j. 29. července 1920“³⁵ a dále, že 13. srpna bylo arcibiskupskou konsistoří P. Blat'ákoví sděleno: „Republika p. Károvi a Tůmovi v Jílovém plat zastavila.“³⁶

To byl důsledek skutečnosti, že duchovní Církve československé v letech 1920 až 1922 nepobírali od státu plat.³⁷ Tím se Václav Kára, jako živitel rodiny, dostal do svízelné situace. V ní mu tajně finančně pomáhal jeho o dvacet let mladší bratr Lojzík, který v té době studoval v Praze Obchodní akademii. Z peněz, které dostával studia občas bratrovi tajně vypomohl, ale nebylo to ani často, ani moc, protože on sám peněz z domova nedostával mnoho. Rodina, která se z Václavem Károu rozešla kvůli jeho odpadu od katolické víry, ho odmítla podporovat.³⁸

Ztráta prostředků, nutných k obživě rodiny, vedla Káru k tomu, že v neděli 22. srpna 1920 při kázání „pravil, že mu stát zastavil plat, katolíci prý přece vyhráli, dle zákona je prý všecko dosud jejich, ale doufá, že ho jeho lidé neopustí, vyzval je, by naň sbírali, a mu platili náboženskou daň.“³⁹ Díky jeho všeobecné oblíbenosti farníci jeho žádost neoslyšeli. Farníci mu poskytovali všemožné potraviny, mouku, máslo, vejce, mléko. Když byl hon, tak dostával zvěřinu, výslužky ze zabíjaček, ze svateb a podobně. Jeho dcera k tomu uvádí: „Potravinami nás podporovali farníci v takové míře, že to rodině stačilo k obživě a z potravin jsme nemuseli kupovat vůbec nic.“⁴⁰

Bez jakéhokoliv oficiálního příjmu pak farář Kára zůstal do května 1922, protože až 1. dubna 1922, byl jmenován „zvláštním učitelem náboženství čsl. pro Přerov nad Labem,

³³ Srov. kapitola Náboženský rozkol ve farnosti.

³⁴ Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

³⁵ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Přerově, str.73.

³⁶ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Přerově, str.70.

³⁷ Srov. V. KADERÁVEK – Z. TRTÍK: Život a víra ThDr. Karla Farského, Praha: Blahoslav 1982. str. 61.

³⁸ Srov. Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

³⁹ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Přerově, str.73.

⁴⁰ Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

Semice a Velenku s počátečním platem 835,- Kč.⁴¹

3.4 Působení Václava Káry při vzniku a následném rozvoji Církve československé na Přerovsku a Českobrodsku v letech 1920 až 1924.

Po uzavření manželství a odpadu od katolické církve, započal Václav Kára s aktivní agitací pro přestup věřících do nové církve. Stal se velice horlivým a zapáleným propagátorem jejích myšlenek a napnul veškeré své síly k tomu, aby přiměl co největší počet katolíků v této části Polabí k přestupu do nové církve. Toto se mu v hojně míře také podařilo, jak vyplývá z níže uvedených skutečností. Lidmi byl nazýván „polabským apoštolem.“⁴²

Václav Kára chodil na svých misijních cestách, které podnikal z důvodu agitace pro novou církev do okolních obcí, (na výuku náboženství, mše, křtiny, pohřby apod.) všude pěšky s holí v ruce. Cestu si zkracoval po polních cestách a mezích. Jeho cesty vedly i do více než 13 km vzdáleného Českého Brodu.⁴³ Mše sloužil a náboženství vyučoval mimo Přerov i v Semicích, Velence, Bříství, Kounicích, Poříčanech, Mochově, Vykáni, Vyšehořovicích, Nehvizdech, Sedlčáncích a Českém Brodě. Po zřízení náboženské obce a čl. fary v Českém Brodě mu odpadly Český Brod, Kounice a Poříčany.⁴⁴

Osoba Václava Káry, jako člověka výrazné osobnosti, velice oblíbeného a váženého, měla na hromadný přestup věřících z církve římskokatolické k církvi čl. v této části Polabí velký vliv. Jistě to však nebyl pouze Václav Kára, kdo významně ovlivnil rozhodnutí značné části obyvatelstva k odpadu od katolicismu. Byla to celá řada spolupůsobících faktorů. Hrály zde svou úlohu liberální požadavky (svoboda svědomí), reminiscence na husitské hnutí a dílo Jednoty bratrské, dožívaly obrozenecké myšlenky a heslo, se kterým se ztotožňovala velká část národa, že po vyrovnání s Vídní musí dojít i k vyrovnání s Římem. (Pryč od Říma!)⁴⁵

V revolučním nadšení obyvatelstva po pádu Rakousko – Uherska, s jehož vojenskou politikou byla v občanském povědomí katolická hierarchie pevně spjata, sehrála svou nešťastnou roli i obecně neoblíbená osoba prorakouského arcibiskupa Huyna. Dalším z ovlivňujících faktorů byla celá desetiletí protikatolické agitace ze strany významných postav českého kulturního a společenského života. Také většina českých politických stran zaujímala kritický postoj

⁴¹ Paměti náboženské obce církve československé v Přerově n.L., str.8.

⁴² Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

Pozn. Při sbírání podkladů pro tuto práci se o do dnešní doby přetrvávajícím věhlasu Václava Káry v Polabí zmínil katolický farář Richard Scheuch v sousedních Čelákovcích, přerovská farářka čl. církve Mgr. Benešová to potvrdila včetně pojmenování „polabský apoštol.“ Přímé potvrzení této skutečnosti následně vyplývá z osobního svědectví Dagmar Uhrové.

⁴³ Srov. Osobní svědectví Dagmar Uhrové.

⁴⁴ Srov. Paměti náboženské obce církve československé v Přerově n.L.str.8

⁴⁵ Srov. SALAJKA Milan: O čem dnes přemýšlejí křesťané ve světě a mezi námi, Praha: Náboženská obec církve ČČSH u sv. Mikuláše, 2005, str.39

k dosavadním církevním poměrům a reformní hnutí v církvi podporovala.⁴⁶

Na takto položených základech pak pouze stačilo, aby se našel výrazný a všeobecně oblíbený jedinec, kterým Václav Kára bezesporu byl a který odpad věřících od katolické víry na Českobrodsku inicioval.

Sám Václav Kára to při svém rozhovoru s P. Blatákem uvádí: „Nemyslete, že já jsem lid ten převrátil, náš český lid jest od dávných dob husitský, plný nechuti proti církvi katolické. Srdcem byl již dávno od církve odpadlým, teď se jen navenek provedlo to, co uvnitř bylo již dávno hotovo.“⁴⁷

O Kárově podílu na úspěšnosti církve čl. v Polabí svědčí i dílčí a konečné výsledky sčítání obyvatelstva z roku 1921, postupně zveřejňované v českobrodském týdeníku Naše Hlasy. Bohužel, při tomto zveřejňování byly v jednotlivých číslech týdeníku uváděny výsledky pouze za některé obce, nikdy nebyly uvedeny výsledky za všechny obce v okrese. Proto údaje, za dalších 5 obcí kde Kára působil, zveřejněny nebyly. Ale i výsledky, které byly zveřejněny pouze za část obcí, kde Kára necelý rok působil, mají značnou vypovídací hodnotu.

Sčítání lidu v roce 1921 bylo prováděno podle soudních okresů. Politický okres Český Brod tvořily z velké části soudní okresy Český Brod na severu a Černý Kostelec na jihu.

Konečné výsledky za politický okres Český Brod dle týdeníku Naše Hlasy ze dne 30. prosince 1922.⁴⁸

Soudní okres Český Brod :

Celkem obyvatelstva.	katolíků	církev čl.
31 142	19 213	5 085

Soudní okres Černý Kostelec :

Celkem obyvatelstva.	katolíků	církev čl.
16 172	13 321	440

Výsledky sčítání lidu za některé obce, kde přímo působil farář Kára.⁴⁹

<u>Obec</u>	<u>katolíci</u>	<u>církev čl.</u>
Semice	16	934
Přerov n.L.	291	751
Mochov	510	145
Mandršajd – Chrást	377	20

⁴⁶ Srov. KRŠKO Jan, Husovy oslavy CČS na Krakovci z historického hlediska, Rakovník 1999 str.5.

⁴⁷ Duplicitní Kronika katolické farnosti v Přerově nad Labem, uložena na faře v Přerově, str.7

⁴⁸ Sčítání lidu, in. Naše Hlasy 52 (1922)

⁴⁹ Pozn. Postupně zveřejňované výsledky sčítání lidu za jednotlivé obce. Naše Hlasy, 10 - 52 (1921).

Vykáň	271	220
Kounice	796	30
Celkem	2261	2371

Z konečných výsledků za politický okres Český Brod vyplývá, že v severní části okresu s Polabím se k církvi čsl. přihlásilo daleko více obyvatelstva, než v jižní. Z porovnání je patrné, že téměř polovina lidí z těch, kteří se v severní části okresu přihlásila k církvi čsl., patřila do obcí, kde přímo působil Václav Kára. A to do výčtu nejsou zahrnuty údaje za dalších 5 obcí ve sféře Károva vlivu, což by poměr ve prospěch obcí, kde Kára působil ještě daleko zvýšilo.

Do roku 1924 se Václav Kára angažoval při vzniku dalších náboženských obcí čsl. církve v regionu. Jednalo se zejména o náboženské obce v Českém Brodě a Čelákovících. Jeho aktivita při vzniku českobrodské náboženské obce vyplývá nejen z osobního svědectví jeho dcery, ale i z výpisu z protokolu ustavující schůze příslušníků (Církve československé.) dne 1. května 1921.⁵⁰ V žádosti za státní schválení náboženské obce československé za dne 21. června 1924 je uveden seznam 12 obcí, které tato náboženská obec zahrnovala.⁵¹

Čelákovická náboženská obec zahrnovala mimo Čelákovice i Toušeň, Kárané, Nehvizdy, Záluží, Dřisy, Nedomice, Ovčáry a Lhotu.⁵² Nejen Károva dcera, ale i Husův sbor CČH na oficiálním informačním portálu města Čelákovice o podílu Václava Káry na vzniku tamější čsl. náboženské obce uvádí: „Počátky Církve československé husitské v Čelákovících jsou spjaty se jménem br. faráře Václava Káry z Přerova nad Labem, který již v roce 1918 kázal vánoční bohoslužby v českém jazyce. Dne 7. května 1920 byl na náměstí svolán velký tábor lidu, na němž promluvil mnoho našich přátel v čele s br. farářem Károu. Pod dojmem jeho projevu došlo k mohutnému přestupovému hnutí a Čelákovice se staly střediskem pro okolních 57 obcí. Náboženská obec byla v Čelákovících schválena 27.1.1924.“⁵³

Další působení Václava Káry po roce 1924, kdy se poměry mezi katolíky a Církví čsl. v Přerově nad Labem stabilizovaly, již není předmětem této práce. Ani sám Václav Kára se v Pamětech náboženské obce čsl. o této době příliš nerozepisuje.

Vzhledem k vysokému věku Václav Kára podal v roce 1950 žádost o odchod na trvalý odpočinek, která byla 31. srpna 1950 kladně vyřízena. Po svém odchodu na penzi žil až do své smrti v domku v Přerově n.L., který zakoupil v roce 1930.⁵⁴

Václav Kára zemřel 31. srpna 1958 ve věku 79 let. Rozloučení se zesnulým se konalo 4.

⁵⁰ Srov. Státní okresní archiv Kolín, karton 432, spis signovaný 5/5/7

⁵¹ Srov. Státní okresní archiv Kolín, karton 432, spis signovaný 5/5/7

⁵² Srov. Státní okresní archiv Kolín, karton 432, spis signovaný 5/5/4.

⁵³ Město Čelákovice - oficiální informační portál města a úřadu, Husův sbor, <http://www.celakovice-mesto.cz/vip.globe.cz/cs/leve-menu/cirkve/> (20.3.2007)

⁵⁴ Paměti náboženské obce církve československé v Přerově n.L., str.9.

září 1958 v pražském krematoriu. Pohřbu se zúčastnil čsl. biskup Dr. Novák, velké množství čsl. duchovních a příslušníků náboženské obce.⁵⁵